

но движение" от Кримската война до 1875 г., от която досега са издадени материали до 1869 г. включително, без обнадеждаващи перспективи тя да бъде завършена, според замисъла. Частични документални публикации на съветски автори осветляват моменти от дейността на българската емиграция, предимно в Румъния и Русия. Най-пълно е представена българската колония в Цариград по време на църковната борба през призмата на политиката на Русия по нея, но само за времето на посланичеството на ген. Н. П. Игнатиев /Патриарх Кирил Български/ и с малък брой документи за емиграцията в Румъния и Сърбия през 1867 - 1869 г., отново преди всичко с оглед на руската политика /Д. Косев, А. А. Улунян, Н. Зуема/.

Поради традиционните политически предпочитания на Русия към Сърбия, и документалните издания за нейната национална политика, освободителните движения в Босна и Херцеговина и руско-сръбските отношения са по-изобилни. /В.Н.Кондратьева, Ю. А. Писарев - М. Екметич, Бр. Павичевич и др./. Доколкото тези издания отразяват руската политика към южните славяни и Балканите изобщо, те съдържат ценни данни и за българите.

Друга група чуждестранни документални издания са сръбските /югославските историци/ за Обединената сръбска омладина и Народната партия във Войводина, както и за руско-сръбските отношения, където също могат да бъдат намерени материали и за българската емиграция и особено за революционното сътрудничество между българската революционна емиграция и Омладината. /Н. Петрович, А. Раденич, В. Н. Кондратьева и др./. Издирените и обнародвани документи от сръбски, австро-унгарски, руски, френски, английски и други архиви предоставят информация за широката панорама на националните движения в южнославянските страни и политиката на великите сили към тях, в това число и към българските контакти с други южнославянски народи и позициите на големите държави към усилията им да се сплотят и координират освободителните си борби. Подобни сведения съдържат и румънските документални издания по национална история за XIX в.

Представяват интерес и публикациите на исторически извори за националните и социалните движения в други европейски страни, с които българската емиграция е имала контакти - италианско, полско, унгарско, на руските революционери - демократи и т.н. Освен с конкретни данни за българите, те се нуждаят от проучване и за изясняване на идейните платформи, организационния опит и възгледи, с които българите извън България влизат в досег, свързват ги с българската национална освободителна традиция и ги оползотворяват за усъвършенстване и обогатяване на собствените си политически платформи за подобряване на практиката си за национална консолидация и организиране на народните сили за успешно извоюване на свободата.

Могат да бъдат посочени и други аспекти на значението на историческата информация за българите извън България и за българския възрожденски процес изобщо. Тук е въвн от темата ни влиянието на стопанските връзки на емиграцията, но то, както е известно, е твърде значимо за икономическия подем на българското общество. Това се вижда от редица български и чужди публикации /авторите на истории